

Sygn. akt IV KK 344/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)
SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)
SSN Andrzej Stępka

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **K. C.**

skazanego z art. 180a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 6 października 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego
od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego P.

z dnia 26 czerwca 2020 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i przekazuje sprawę K. C.
Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem nakazowym z dnia 26 czerwca 2020 r., sygn. akt II K (...), uznał K. C. za winnego tego, że w dniu 30 października 2019 r. w miejscowości K., woj. (...), prowadził po drodze publicznej pojazd marki V. o nr rej. (...), pomimo wydanej przez Starostę P. decyzji Nr KD.V. (...) z dnia 8 grudnia

2017 r. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami kat. B, tj. przestępstwa z art. 180a k.k. i za to na podstawie tego przepisu skazał go na karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki na kwotę 10 zł.

Ponadto, Sąd orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat.

Przedmiotowy wyrok nakazowy uprawomocnił się w dniu 23 lipca 2020 r., bez postępowania odwoławczego.

Obecnie, Prokurator Generalny na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. wniósł kasację od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w P. z dnia 26 czerwca 2020 r., sygn. akt II K (...), zaskarżając go w całości na korzyść skazanego K. C..

Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia zarzucił wyrokowi Sądu Rejonowego w P. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wobec K. C. wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo że okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia, zarzucanego mu czynu z art. 180a k.k. i jego wina, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, budziły wątpliwości wskazując na to, iż zachowanie oskarżonego wypełniło jedynie znamiona wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez Prokuratora Generalnego na korzyść K. C. okazała się oczywiście zasadna, co przemawiało za jej rozpoznaniem i uwzględnieniem na posiedzeniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k. W całej rozciągłości podzielić należało pogląd skarżącego co do tego, że w przedmiotowej sprawie brak było podstaw do wydania wyroku w trybie nakazowym. Zgodnie bowiem z art. 500 § 1 i 3 k.p.k. możliwość wydania wyroku nakazowego istnieje w przypadku, gdy

materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala na stwierdzenie, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Dla wydania orzeczenia w trybie nakazowym wymagane jest osiągnięcie przez sąd, w oparciu o zebrane w dochodzeniu dowody, dostatecznego stopnia pewności w zakresie okoliczności popełnienia czynu przestępnego i winy oskarżonego. W przeciwnym wypadku koniecznym jest rozpoznanie sprawy na rozprawie głównej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. akt II KK 160/16; z dnia 8 marca 2016 r., sygn. akt IV KK 377/15; z dnia 2 lutego 2016 r., sygn. akt IV KK 372/15).

Analiza akt niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że warunek rozpoznania jej w trybie nakazowym, jakim jest brak wątpliwości co do okoliczności czynu zarzuconego oskarżonemu, nie został spełniony. Wykazane zostało bowiem jedynie to, że w dniu 30 października 2019 r. w miejscowości K. K. C. prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny nie posiadając ważnego uprawnienia do kierowania takimi pojazdami. Bardziej wnikliwego wyjaśnienia wymagały natomiast okoliczności związane z obowiązywaniem co do niego, w tej dacie, decyzji administracyjnej o cofnięciu uprawnień, co jest elementem decydującym dla wypełnienia pozostałych znamion przestępstwa z art. 180a k.k.

Jak trafnie przypomina autor kasacji, przepis art. 180a k.k. przewiduje bowiem odpowiedzialność karną za zachowanie sprawcy, który prowadzi pojazd mechaniczny na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami. Warunkiem odpowiedzialności karnej jest zatem nie tyle samo zachowanie polegające na kierowaniu pojazdem bez posiadania uprawnień (taki czyn penalizowany jest przez art. 94 § 1 k.w.), ale zachowanie takie musi być powiązane z niezastosowaniem się do wydanej uprzednio w trybie administracyjnym decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi. Aby zatem kierujący mógł zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej na podstawie art. 180a k.k., w obrocie prawnym musi istnieć aktualna decyzja właściwego organu, na mocy której kierujący został uprzednio pozbawiony uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi.

Istotne znaczenie ma przy tym fakt, że przestępstwo z art. 180a k.k. może popełnić tylko osoba, wobec której decyzja administracyjna zapadła i tylko w okresie, na jaki cofnięto tą decyzją uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi. Zarazem, w okresie uwidocznionym w decyzji o cofnięciu uprawnień, osoba, wobec której zapadło takie rozstrzygnięcie nie może ich odzyskać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2019 r., III KK 558/17; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2020 r., V KK 429/20).

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że Starosta P. decyzją z dnia 8 grudnia 2017 r. o nr KD.V. (...), działając na podstawie art. 182 k.k.w. w zw. z art. 2 pkt 9 k.k.w. oraz art. 104 k.p.a. w zw. z art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, cofnął oskarżonemu uprawnienia do kierowania pojazdami wszelkich kategorii, przy czym podstawę wydania tego rozstrzygnięcia stanowił prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w P. z dnia 13 czerwca 2017 r., sygn. akt II W (...), utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 17 października 2017 r., sygn. akt II Ka (...) (k. 7, 37). Wskazany wyrok orzeczono wobec K. C. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 2 lat, zaliczając okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 19 marca 2017 r. (k. 10, 11). Z treści samej decyzji Starosty P. nie wynika natomiast na jaki okres cofnięto oskarżonemu uprawnienie do kierowania pojazdami.

Zgodnie ze stanowiskiem wyrażanym w orzecznictwie sądów administracyjnych, organ administracji wykonując na podstawie art. 182 § 2 k.k.w. wyrok orzekający zakaz prowadzenia pojazdów, jest ściśle związany jego treścią i nie ma możliwości jakiegokolwiek rozszerzania ani zwężania zakazu orzeczonego przez sąd. Może więc cofnąć uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi tylko na czas określony w wyroku; cofnięcie uprawnień może dotyczyć tylko wskazanego przez sąd zakresu, a ponadto stosownie do art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (t.j. Dz. U. 2016.627) w zakresie i w okresie zakreślonym przez sąd, organ administracji nie może wydać tych uprawnień. Co więcej, orzeczenie organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania

pojazdami, bez powiązania decyzji z zakresem, na jaki orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów, obarczone jest wadą (por. wyrok WSA w Gliwicach z dnia 28 lutego 2020 r., sygn. akt II SA/GI 1656/2019; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 19 lutego 2020 r., sygn. akt II SA/GI 1396/19; wyrok WSA w Olsztynie z dnia 8 stycznia 2020 r., sygn. akt II SA/OI 943/19; wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 kwietnia 2019 r., sygn. akt VII SA/Wa 2198/18).

W części dyspozytywnej przedmiotowej decyzji Starosty P. wprowadzie nie określono czasu, na jaki uprawnienia zostały cofnięte K. C., niemniej jednak powołano się na orzeczenie Sądu Rejonowego w P. z dnia 13 czerwca 2017 r., sygn. akt II W (...), doprecyzowując w uzasadnieniu tejże decyzji, że na podstawie wskazanego wyroku skazującego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych został orzeczony na okres 2 lat, poczynając od dnia 19 marca 2017 r. Bez wątplenia zatem, zakaz ten obowiązywał do dnia 19 marca 2019 r. Natomiast przyjęcie opisanej wyżej redakcji decyzji administracyjnej powodowało, że była ona obarczona istotną wadą, jednak uchybienie to nie mogło wpływać na czas obowiązywania tej decyzji. W tej sytuacji, przedmiotem uwagi Sądu Rejonowego powinno stać się zagadnienie okresu obowiązywania tej decyzji, determinującej odpowiedzialność karną osk. K. C..

Skoro niezastosowanie się do decyzji uprawnionego organu o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami stanowi jedno ze znamion przestępstwa określonego w art. 180a k.k., to brak sprecyzowania w takiej decyzji okresu w jakim decyzja ta obowiązuje albo brak zamieszczenia w niej stwierdzenia, że obowiązuje ona dożywotnio sprawiają, iż niezbędne jest dokonanie przez Sąd ustaleń istotnie weryfikujących zarzut stawiany w akcie oskarżenia. Jest więc oczywiste, że w takiej sytuacji nie są spełnione przesłanki do rozpoznania sprawy w trybie nakazowym (art. 500 § 3 k.p.k.) albowiem okoliczności czynu budzą wątpliwości.

Zatem Sąd Rejonowy w P., wyrokując w przedmiotowej sprawie, nie powinien był poprzestać na ustaleniu, że wobec K. C. została wydana decyzja administracyjna o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, ale – z uwagi na

konieczność wykazania istnienia podstaw do przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej za zarzucone mu przestępstwo - zobowiązany był do analizy treści tej decyzji oraz oceny jej mocy obowiązującej w chwili czynu zarzuconego oskarżonemu. Po upływie bowiem okresu, na jaki nastąpiło cofnięcie uprawnień (co było ściśle związane z wyrokiem Sądu Rejonowego w P. o sygn. akt II W (...), który stanowił podstawę faktyczną wydania przedmiotowej decyzji administracyjnej), czyli z końcem dnia 19 marca 2019 r., K. C. przestał obowiązywać nie tylko sądowy zakaz prowadzenia pojazdów, ale odzyskał on również możliwość ubiegania się o wydanie uprawnień do kierowania pojazdami.

W konsekwencji powyższego, po upływie okresu wskazanego w przedmiotowej decyzji administracyjnej, czyli po dniu 19 marca 2019 r., a więc także w dacie czynu zarzucanego oskarżonemu, tj. w dniu 30 października 2019 r., decyzja Starosty P. powołana w wyroku Sądu *meriti* nie stanowiła już przeszkody do odzyskania lub ponownego uzyskania uprawnień o jakich mowa. W konsekwencji budzi wątpliwość przyjęcie, że prowadzenie pojazdu mechanicznego po zakończeniu tego okresu stanowiło wyraz niestosowania się do decyzji o cofnięciu uprawnień, a nie było jedynie prowadzeniem pojazdu bez wymaganych uprawnień. Zachowanie takie nie wyczerpuje ustawowych znamion występkę z art. 180a k.k., tylko stanowi wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 listopada 2020 r., V KK 429/20; z dnia 12 lutego 2020 r., sygn. akt IV KK 738/19).

W tej sytuacji uznanie, że nie zachodzą wątpliwości stojące na przeszkodzie rozpoznaniu sprawy w trybie nakazowym i wydanie wyroku nakazowego stanowiło rażące naruszenie przepisu wskazanego w nadzwyczajnym środku zaskarżenia. W sposób oczywisty uchybienie to miało wpływ na treść wyroku, bowiem nie rozważono znaczenia braku sprecyzowania w decyzji Starosty P. okresu na jaki cofnięto oskarżonemu K. C. uprawnienia do kierowania pojazdami.

Z tych też względów, kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona na korzyść oskarżonego z wnioskiem o uchylenie wadliwego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zasługiwała na uwzględnienie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w P. należycie skontroluje warunki do rozpoznania niniejszej sprawy w odpowiednim trybie, uwzględni powyższe zapytania, a także będzie miał w polu widzenia znaczenie daty czynu zarzucanego oskarżonemu.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.